

«Хорові прелюди» Г.Майбороди репрезентують стильовий модус творчості композитора та уособлюють природне поєднання ліричної та драматичної образності.

Актуалізація хорових творів Г.Майбороди має на меті залучити до концертного обігу хорового доробку композитора, а також відновити жанр «хорового прелюду» у хоровій виконавській практиці України.

Список використаних джерел:

1. Бакумець, А. (2021). Жанрово-стильові особливості хорових циклів українських композиторів кінця ХХ – початку ХХІ століття. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Міністерство культури та інформаційної політики України. Київ. 253 с.
2. Варакута, М.І., Черненко, Ю.О. (2018). До проблеми трактовки жанру хорової мініатюри у творчості українських композиторів (на прикладі хорових мініатюр В. Стеценка). *Музикознавча думка Дніпропетровщини*: зб. наук. ст. Дніпро: ГРАНІ. Вип. 15. С. 5-15.
3. Козицький, П. (1977). Творчість Миколи Леонтовича: збірка статей / Упор. В. Золочевський. Київ: Музична Україна. 200 с.
4. Торба, О. В. (2002). Українська хорова творчість останньої третини ХХ ст. та проблема жанру. *Наук. вісн. Нац. Муз. акад. України ім. П. І. Чайковського*. Київ. Вип. 16. С. 278-296.
5. Філатов, Ю. (1975). «Хорові прелюди» Г.Майбороди. *Журнал Музика*. Вип. 5. С.6.

Руслан Міндзія

ОБРАЗНО-ЕМОЦІЙНІ МЕТАМОРФОЗИ

ТВОРУ ЕРІКА ВІТАКЕРА «WHEN DAVID HEARD»

Американський композитор і диригент, творець віртуального хору Ерік Вітакер своїми опусами руйнує стереотипи й уявлення про сучасну музику як про щось какофонічне, складне й абсолютно незрозуміле. Вітакер найбільш відомий як хоровий композитор.

Генезис твору «When David Heard» став даниною пам'яті одному з друзів композитора — Рона Стахелі, який нещодавно втратив свого сина-підлітка в автокатастрофі. «When David Heard» був опублікований у 2000 році і написаний для мішаного восьмиголосного хору. Твір є одним із найдовших хорових творів Вітакера (17 хвилин).

Літературний текст масштабного твору Е. Вітакера “When David Heard” представлений єдиним рядком вірша з Другої книги царств— плачем царя Давида за загиблим сином. Сповнені болю та відчаю слова повторюються протягом усього твору, щоразу набуваючи образно-емоційних трансформацій.

Цей твір є глибоко психологічним, єдиний образ — душевний стан людини. Е. Вітакер майстерно втілює у музиці різні етапи процесу усвідомлення страшної трагедії - від заперечення до прийняття.

Початок твору, своєрідний вступ, має речитативний характер. Хор звучить сухо й стримано, у рівній тихій динаміці, без жодного натяку на емоції, що різко відрізняє цей епізод від усіх інших. Створюється відчуття порожнечі, яка охоплює людину у перший час після отримання жахаючої звістки. Далі звучить основна частина твору безпосередньо плач-монолог царя Давида. Перший епізод втілює стан шоку, внутрішнього заціпеніння. Це підкреслюється, в першу чергу, вербальним текстом, представленим багаторазовим повторенням слів “мій сину”. Ця “зацикленість” відбивається і у музичному матеріалі епізоду, де часто зустрічається спів на одному звуці або витримані акорди. Емоційна напруга нарощується з кожним повторенням “мій сину”, демонструючи процес поступового усвідомлення. Голоси рухаються звуками d-moll гами, затримуючи кожен щабель в одному з голосів, утворюється напружений об'ємний кластер, який надає мороку, жаху звучанню. Цей прийом нашарування фактури втілює процес нарощування болю в душі людини. Поступово від шоку та заціпеніння емоційна атмосфера змінюється на стан гніву. Кульмінаційною точкою, апогеєм етапу гніву є вигук “Абсалом!”, представлений трьома акордами, який звучить різко (динаміка фортіссімо) й дуже експресивно, а далі зненацька обривається в тиші. Ця

кульмінація нагадує емоційний зрив, вибух, у якому зосереджена вся злість. Цікаво, що перший кульмінаційний акорд є консонантним (після тривалого звучання кластерів), що демонструє готовність Давида до прийняття.

Наступний епізод є більш ліричним, стриманим, просвітленим. Це є скорботний плач царя Давида, у якому передано й відчуття безнадії від розуміння непоправності того, що сталося, й ніжність найдорожчих спогадів. Починається епізод короткими хвилеподібними мотивами тенора соло, які звучать легко, невагомо, мов примари. У цьому сольному фрагменті втілено ніжність та любов, звернені на пам'ять про Абсалому. Далі вступає чоловічий хор. У партії тенорів викладені низхідні пасажі, звучання яких сповнені ніжності, світлої туги, у той час як баси протиставляють інший музичний матеріал, більш стриманий, лаконічний (рух звуками тризвуку d-moll), який уособлює стриманий скорботний плач. Використання поліритмії (рух тріолями у тенорів та рівні чверті у басів) додає відчуття певної невизначеності, хаосу думок та почуттів, цьому ж сприяє і позначка “*con moto*”. Повторення цього ж матеріалу у жіночих голосів є більш експресивним, чому зокрема сприяє подрібнення тривалостей (у альтів).

Використання двошарового викладу є уособленням внутрішньої боротьби, як почуттів (скорботи та ніжності), так і двох складових особистості самого Давида - безутішного батька та сильного й мужнього правителя. Після паузи подібний матеріал звучить вже у чотириголосному викладі, це є кульмінацією даного розділу, після якої звучать короткі мотиви, мов болісні зітхання, які стають дедалі тихше, врешті останній кластер виконується майже пошепки. Цей динамічний спад символізує перехід від відкритих проявів горя до внутрішніх страждань. Наступний фрагмент, що починається стрибкоподібним вокалізом у партії альтів, змальовує стан депресії. Тут знову лунають інтонації плачу, але вони не мають нічого спільного з емоційними риданнями попередніх розділів - цей плач стриманий, тяжкий, внутрішній. Подібно до початку твору цей вокаліз виконується холодно, беземоційно, мов би відсторонено від земного буття - звучання дуже рівно як у динамічному,

темповому, так і в інтонаційному та тембровому відношенні. Соло ламенто обривається у тиші і як відлуння (динаміка pp) звучать стрункі хорові акорди, повторюючи слова “сину мій”. Тут простежується проста та ясна гармонія, що є нетиповим для цього твору (і до хорового стилю Е. Вітакера загалом) та сприймається як смирення, прийняття.

Мануела Римарчук

ХУДОЖНЬО-ВИКОНАВСЬКЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТВОРУ

«MATER DOLOROSA» Є. ВОЛОШИНОЇ

Єлизавета Волошина — представниця молодого покоління композиторів харківської школи. Наразі вона навчається на 2 курсі магістратури Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського. Її творчість позначена синтезом національних та європейських музичних традицій. У своїх хорових опусах вона звертається до фольклорних джерел, які органічно інтегрує у сучасну композиторську мову. Творчий доробок Є. Волошиної представлений різними жанрами: інструментальна, камерна, оркестрова, хорова.

«Mater Dolorosa» (2021) Є. Волошиної продовжує лінію численних інтерпретацій давньої молитви Stabat Mater Dolorosa.

«Понад 600(!) композиторів запропонували своє індивідуально-авторське прочитання визначної літературної і музичної пам'ятки Середньовіччя» (Беркій, 2006, с. 4). Нам добре відомі твори даного духовного жанру композиторів різних епох: Ж. Дебре, Дж. Палестрина, Дж. Перголезі, Й. Гайдн, Ф. Шуберт, Ф. Ліст, Дж. Верді, Дж. Россіні, А. Дворжак, Ф. Пуленк, Г. Гаврилець, І. Щербаков, М. Шух, Кш. Пендерецький, А. Пярт та інші. За словами О. Беркій «Символіка материнської скорботи, жертвовності, любові і смерті, страждання і співстраждання, „вічної жіночності” завжди зберігала і зберігатиме етичну актуальність.» (Беркій, 2006, с. 4).

«Mater Dolorosa» - це хорова мініатюра для жіночого хору а cappella. Даний твір є вільною інтерпретацією тексту духовного жанру Stabat Mater.